

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 2: 48 - MULTIPLE TRUTHS IN HALACHA - PART 1 OU ISRAEL CENTER - WINTER 2022/23

A] CAN THERE BE MULTIPLE HALACHIC TRUTHS?

1. דברי חכמים פְּדֻרְבָּנוֹת וְכַמְשֻׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעֵלֵי אֶסְפֹּת נִתְּנוּ מֵרַעָה אֶחָד.

קהלת יביא

Kohelet discusses the nature of Rabbinic Torah and calls the Chachamim 'Ba'alei Asafot' - the masters of the gatherings. Nevertheless, the Torah was given by 'One Shepherd'.

2. בעלי אספות - אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין והללו מכשירין. שמא יאמר אדם: היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר: כולם נתנו מרעה אֶחָד - אל אחד נתנו, פרנס אחד אמרו, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב (שמות כ"א) וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אף אתה עשה אֲזַנֶּךָ כַּאֲפֻרְכַּסְתָּ, וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים, את דברי אוסרין ואת דברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין.

חגיגה ג

Chazal themselves raise the concern of multiple opinions in halacha. How can a person know what to do when confronted with conflicting opinions? Their answer is that all of the opinions are really from the same Divine source. This response seems to address philosophical concerns as to the origin of Torah. Practically speaking, Chazal teach in Pirkei Avot 'עשה לך רב' to deal with practical halachic questions.

3. אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן - מפני שנזוהו ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

עירובין יג

The split between the opinions of Beit Hillel and Beit Shammai was sufficiently serious to create a potential schism in the Jewish people. The crisis was only resolved when a 'bat kol' ruled the halacha like Beit Hillel. The bat kol also taught that 'elu v'elu divrei Elokim chaim' - seemingly each opinion comes from God and thus both are correct, although the reason for the psak following Beit Hillel is apparently not their superiority in analysis but their moral character.

4. ושונין דבריהן ודברי בית שמאי - פי' היו שונים בטענות והתשובות שבי' אומר לכן בית שמאי ומדקדקין בהן. ומתוך שמדקדקין בראיותיהן ובראיות של בית שמאי עומדין על צוריו של דבר ומכוונין אליה דהילכתא. אבל צ"ש לא היו משגיחין בדברי צ"ש לדקדק בהן, ומתוך כך לא עמדו על צוריו של דבר שלא היו נזרין לכן אלא דבריהן

תוס' רי"ד שם (בכתבי יד)

Tosafot Rid understand that the ability of Beit Hillel to listen properly to the views of their opponents enabled them to better understand their own positions. This gave them the halachic authenticity which resulted in the halacha being ruled according to their opinion.

1. The expression הן דברי אלהים חיים appears in one other place in the Gemara - Gittin 6b - in the context of the Pilegish MiGiva. The context there is aggadic, rather than halachic, and raises the fascinating question as to multiple truths in hashkafa and in relation to 'historical' events. We will deal with this be'H in the following shiurim.

5. תנן התם: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה: אמרו לו: אין מביאין ראייה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראייה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה - אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי (דברים ל) לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כ"ג) אחרי רבים להטת. אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? - אמר ליה: קא חייד ואמר נצחוני בני, נצחוני בני.

בבא מציעא נט:

Rabbi Eliezer attempted to bring a proof for his opinion from a Bat Kol and was totally rejected by Rabbi Yehoshua on the basis that we do not pay any attention to a bat kol. A number of key questions arise from this episode including (a) if we do not listen to a bat kol why were Beit Hillel and Beit Shammai prepared to listen to one? (b) Why does Rabbi Eliezer still feel it appropriate to listen to the bat kol? (c) This Gemara does not appear to say that all of the opinions are right, but rather that there is one truth in Heaven, which seems to contradict the Gemara in Eruvin; (d) How can we ignore God's truth?! (e) In what way does God take pride in the fact that we have 'beaten' Him?

6. כאן לאחר בת קול - ואם תאמר מאי שגא דלא קיימא לן כבת קול דרבי אליעזר ויש לומר ..... דהתם היתה כנגד רבים וכתורה אמרה אחרי רבים להטות אבל הכא אדרבה בית הלל הווי רובא ולא הולכבו בת קול אלא משום דבית שמאי הווי חריפי טפי.....

תוספות עירובין ו:

Tosafot address the first question and answer that that in the Gemara in Eruvin (above), Beit Hillel was in the majority. However, in the case in Bava Metzia Rabbi Eliezer was a minority. In fact, Beit Hillel did NOT need a bat kol to support them since the halacha already follows a majority. The bat kol was in fact needed for Beit Shammai - to inform them that, even though they were 'correct' (at least in the eyes of Heaven), the halacha could not be ruled like them!

7. משנה - בית שמאי מתירין הצרות לאחים, ובית הלל אוסרים. חלצו - ב"ש פוסלין מן הכהונה, ובית הלל מכשירין. נתייבמו - בית שמאי מכשירין, ובית הלל פוסלין. אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי. כל הטהרות והטמאות שהיו אלו מטהרים ואלו מטמאין, לא נמנעו עושין טהרות אלו על גבי אלו.

יבמות יז.

In the context of the laws of Yibum, the halachic status of certain women and children was strongly disputed by Beit Hillel and Beit Shammai to the extent that they even disagreed on the mamzer status of certainly individuals. Nevertheless, the Mishna stresses that they did not avoid marrying into each other's families.

8. .... ללמדך, שחיבה וריעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר: (זכריה ח"ט) הָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אָהָבוּ.

יבמות יז:

Chazal also stress the love and shalom that Beit Hillel and Beit Shammai showed for each other in permitting marriages between the families.

9. לא - לעולם עשו. דמודעי להו ופרשי. (רש"י: דמודעי להו - צ"ש לצ"ה - דעו שכמשפחה זו מלרת ערוה שנתייצמה צאה ופרשו).

יבמות יז.

However, the Gemara also makes clear that they NEVER permitted a marriage which they held to be halachically prohibited! Rather, they trusted each other to give information as to who would not be permitted according to the other party's position.

B] PLURALISTIC MODELS OF ELU V'ELU**B1] RITVA - MULTIPLE DIVINE TRUTHS FROM SINAI**

10. אמר ר' ינאי לא ניתנה דברי תורה חתיכין. אלא על כל דבור שהיה אומר הקב"ה למשה היה אומר מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. אמר לפניו רבונו של עולם עד מתי נעמוד על בירורו של דבר?! אמר ליה (שמות כג:ב) אֲתָרִי רַבִּים לְהִקְטֹת - רבו המטמאין טמא רבו המטהרין טהור.

מדרש תהלים מזמור יב

11. אלו ואלו דברי אלהים חיים. שאלו רבני לרפת ז"ל היאך אפשר שיהו שניהם דברי אלהים חיים וזה אוסר וזה מתיר, ויתרלו כי כשעלה משה למרום לקבל תורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, והאמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שזכר דור ודור ויהיה הכרעה כמותם, ונכון הוא לפי הדרש וצדק האמת יש טעם וסוד צדק.

חידושי הריטב"א מסכת עירובין יג:

One understanding of the concept of 'elu v'elu' is that God gave Moshe on Sinai a full range of opinions, all of which are Emet - 49 aspects of 'tavor' and 49 of 'tamei'. The halacha fixes onto one of these views in practice but they are all valid as the word of God - elu v'elu. The Ritva also hints at a deeper kabbalistic explanation, which we will see below.

12. צ"ב שמות יש לו למטטרון ואלו הם, ושם האחרון שלו סגנואל שר החכמה, ולמה נקרא שמו סגנואל מפני שכל גנאי החכמה כולן מסורין בידו. וכולן נפתחו למשה מסיני עד שלמדו לו בארבעים ימים כשהיה עומד בהר התורה בשבעים פנים של שבעים לשון.

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) חנוך עמוד 481

Chazal also stress the symbolism of '70 faces' of Torah which Moshe received at Sinai.

13. (יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל. .... כי כבר אמרו חז"ל (חגיגה ג:) שמא יאמר אדם הואיל והללו מטהרין והללו מטמאין הללו אוסרין והללו מתירין היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר ניתנו מרועה אחד (קהלת יב:יא) כולן אל אחד נתנן וכו'. וקשה הלא הדרא קושיא לדוכתא! וסוף סוף היאך אני למד תורה? אלא ביאור הדבר הוא שבכל דבר טומאה וטהרה יש כמה פנים לטהרו, וכמה פנים לטמא, ואם התורה טהרתו הוא מפני שהצדדים המראים פני טהרה הם מרובים יותר מן הפנים המראים פני טומאה וכן להיפך. והוא הדין בדבר מותר ואסור, וכשר ופסול, ומטעם זה אמרו חז"ל (סנהדרין יז:) שאין ממנין לסנהדרין עד שיודע לטהר השרץ מן התורה. וטעמו של דבר שאם לפעמים צריכין להוראת שעה לפסוק נגד התורה משום עת לעשות לה' הפרו תורתך (תהלים קיט:קכו), אז יכול החכם או הנביא לצרף לסברת 'עת לעשות לה' אותן מיעוט סברות שכבר נדחו מחמת הרוב, ולילך אחר המיעוט כהוראת אליהו בהר הכרמל. אבל אם אין החכם או הנביא יודע שום סברא אל ההיפך אז לעולם לא יטהרו אפילו בהוראת שעה! ....

ואם בית דין שלמטה פוסקים טהור על דבר שהוא טמא מן התורה הואיל שיש סברות גם לטהרו סמוך רובא של בית דין שלמטה שהסכימו לטהרו אל מיעוט סברות שיש לו בלאו הכי לטהרו ואתרע רובא של טומאה. כי נתן ה' כח גם לבית דין שלמטה לעשות סברות לכאן ולכאן ונתרבו הסברות הנוטין לצד טהרה. ועל כן יפה אמרו חז"ל (חגיגה ג:) עשה אוזנך כאפרכסת וקנה לב לשמוע דברי המטהרין ודברי המטמאין, כי כפי האמת כל אדם צריך לכל הסברות כי אי אפשר לו להיות מן הסנהדרין עד אשר יהיה ידו בכל הסברות. ומטעם זה ראוי לקבל מהם אפילו אם אומרים על ימין שהוא שמאל מצד אותן סברות הנוטים גם לצד שמאל וזה דרך נכון מאד!

ואם נפשך לומר שאמרו זה על הדינין, שאין לדיין כי אם מה שענינו רואות כמו שנאמר (דברי הימים ב' יט:ו) ועמכם בדבר משפט והוא קאי על מה שאמר למעלה 'בין דין לדין', כי הכל לפי ראות עיני הדיין. אז הדבר מבואר מעצמו כי בידו לדון על פי אומדן דעתו כמו שנאמר (זכריה ח:טז) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. ואמר שפטו על שלושתן, ובשעריכם - לשון 'שיעור' כי שלושתן צריכין השערה שכלית ואומדן הדעת לפי הזמן והמקום והענין. כי לפעמים צריך לשנות האמת מפני השלום וכיוצא, וכן השלום אינו טוב לעצמו בכל מקום כי כנוס לרשעים רע להם ורע לעולם (סנהדרין עא), וכן המשפט צריך שיעור ואומדן הדעת בדרך שנתבאר.

כלי יקר דברים יז:יא

The Kli Yakar explains that wherever there is a legitimate halachic sevara to rule in a certain direction there is also a spiritual reality which underpins it. As such, in most cases, an item is not simply 'tavor' or 'tamei', but has elements of both tuma and tahara within it. The role of the dayan is to identify the dominant element for this particular psak, which will require an assessment of 'emet', 'mishpat' and 'shalom'. Usually the dominant element will be the 'majority' element but not always. Where a 'minority' element is particularly relevant in a specific case, this could be the basis for a 'hora'at sha'ah' - a temporary ruling which goes against the regular psak.

14. רבה בר נחמני .... הוה יתיב אגירדא דדקולא וקא גריס. קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת קודמת לשער לבן - טמא, ואם שער לבן קודם לבהרת - טהור. ספק - **הקדוש ברוך הוא אומר: טהור, וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא.** ואמרי: מאן נוכח? נוכח רבה בר נחמני. דאמר רבה בר נחמני: אני יחיד בנגעים, אני יחיד באהלות. שדרו שליחא בתריה, לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה, מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה ....

בבא מציעא פ.

Even within Shamayim, Chazal symbolically identify the potential for different views and halachic machloket between God and the Heavenly host!

B2] MAHARSHAL - MULTIPLE HUMAN PERSPECTIVES

15. והמקובלים כתבו טעם לדבר. לפי שכל הנשמות היו צהר סיני וקבלו דרך מ'ט לינורות ... והן הקולות אשר שמעו וגם ראו. וכל ישראל רואים את הקולות - הן הדעיות - המתחלקות צ'ניור. כל אחד ראה דרך לינור שלו לפי השגתו וקבל לפי כח נשמתו העליונה לרוכ עילווייה או פחיתותה זה רחוק מזה. עד שאחד יגיע לטהור והשני יגיע לקלה האחרון לעמא והשלישי לאמנעות רחוק מן הקלות והכל אמת ...

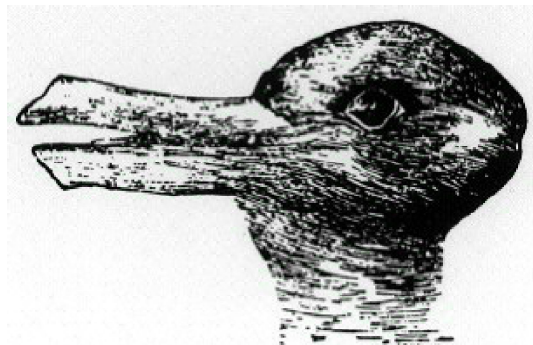
הקדמה לס' ים של שלומו מס' בק

The Yam Shel Shlomo gives us an insight into the kabbalistic ideas hinted to in the Ritva above. Every Jewish neshama was present at Har Sinai and received a unique Torah channelled specifically to them! Thus each Jew has their own 'derech' to establish the emet and each derech came from God. Of course, in practical terms, there has to be a uniform psak to enable society to function and each person will be bound to that ruling. But outside those parameters each will find their own pathway

16. תנו רבנן: הרואה אוכלוסי ישראל אומר: ברוך חכם הרזים. שאין דעתם דומה זה לזה, ואין פרצופיהן דומים זה לזה.

ברכות נח.

We make a beracha on seeing a multitude of people with a multitude of personal perspectives.

Wittgenstein's Rabbit

Old/Young Woman?